

Přednáška č. 2

Politické ideologie

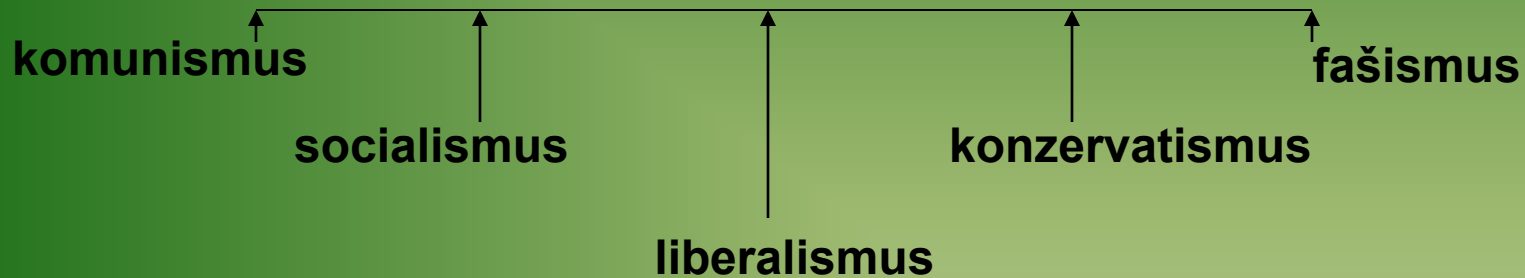
Co je ideologie?

- D. de Tracy (konec 18. stol.) – „všeobecná **věda o idejích**“ (*určena pro systematickou analýzu myšlenek*)
- 1. Marxistické pojetí: ideologie = myšlení odtržené od reality; **falešné vědomí** (*pomáhající udržet vykořisťovatelský systém*)- za komunismu už nebude potřeba.
Marxismus/socialismus paradoxně jedna z nejpropracovanějších ideologií.
- 2. Neutrální pojetí: ideologie = systematická politická doktrína předkládající komplexní teorii člověka a společnosti.

- Které jsou hlavní západní politické ideologie?
- Jakými tématy, principy se hlavní ideologie vyznačují? Jejich rozdílné a společné prvky
- Jaké konkurující si hodnoty každá z ideologií zdůrazňuje?

Běžné zařazení polit. idejí

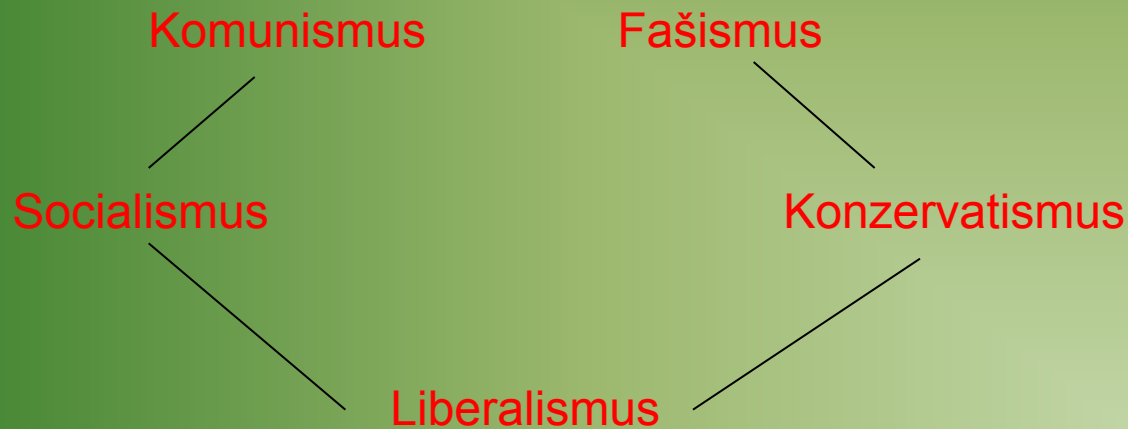
1. Osa *pravice-levice*

anarchismus ?

Řazení ideologií

2. „*Podkova*“: podle sbližování nedemokratických doktrín

3. Dvourozměrné schéma ideologií

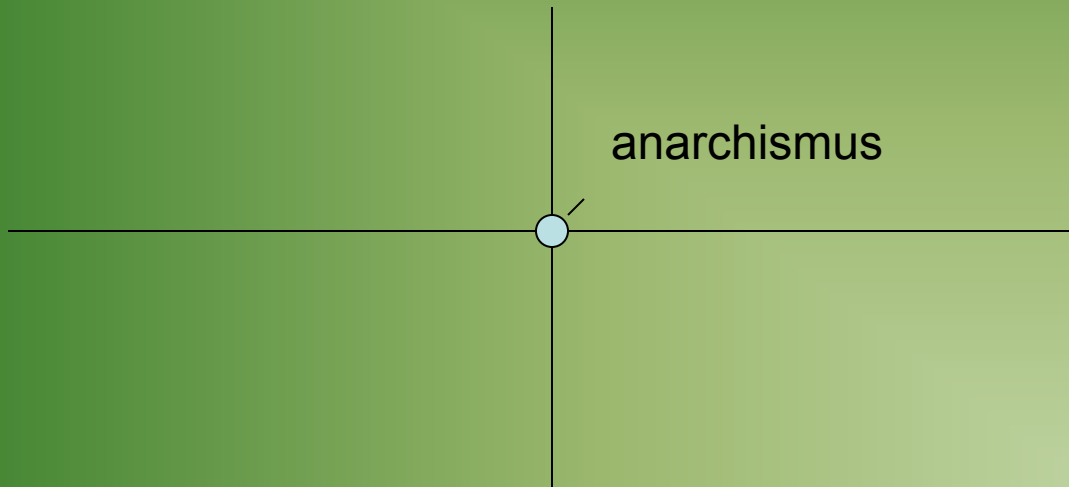
demokratický režim
(princip svobody)

levice

anarchismus

pravice

autoritativní režim
(princip authority)

Liberalismus

- Zakladatel J. **Locke** (17. st.) – **přirozená práva; dělba moci**
- A. **Smith** – **volný obchod**, neviditelná ruka trhu
- skotské osvícenství
- J.S. **Mill** – přechod mezi **klasickým a moderním** liberalismem
  - idea **plnohodnotného rozvoje** jednotlivce
- Představitelé současného politického liberalismu: **J. Rawls, R. Dworkin, R. Nozick** ad.

Principy: individualismus, svoboda, rozum, tolerance, konsenzus, konstitucionalismus, sekularizace politiky

Liberalismus - štěpení

- Klasický x moderní liberalismus

M.L.: Ovlivnění **romantismem**, reakce na vzestup **socialistických** myšlenek

- *Negativní* x *pozitivní* svoboda
- Napětí *rovnost* x *svoboda* (rovnostářský lib. vs. libertarianismus)

Neoliberalismus 20. st. (tedy ekonomický liberalismus) je především obhajobou tržních principů oproti praxi socialistických společností - nejznámější představitelé: Friedrich A. **Hayek**, Milton **Friedman**

- Otázka *univerzálních hodnot* (lidská práva)

Konzervatismus

Reakce na průmyslovou revoluci a demokratickou revoluci

- Zakladatelem konzervatismu je Edmund BURKE (18. st.). Další představitelé klasického konzervatismu: M. Oakeshott, R. Scruton aj.
- Představitelé neokonzervatismu: Daniel Bell, Seymour M. Lipset, Samuel Huntington aj.

Principy: Tradice a historie, pragmatismus, nedokonalost člověka, meze racionality, organicismus, hierarchie, autorita, majetek.

Konzervatismus

- *Autoritativní* k. – podpora fašismu a nacismu
- *Paternalistický* k. – posun blíže k levici; pragmatické úvahy – „střední cesta“
- **Nová pravice** – *neoliberalismus* a *neokonzervatismus*; reakce na 60./70. léta, ekonomickou krizi a úpadek tradičních hodnot
  - M. Thatcher, R. Reagan
- Rozdíl mezi **americkým** a **kontinentálním** konzervatismem (!).

Socialismus

- Vzniká jako reakce na průmyslovou revoluci.
- Počátky představuje utopický socialismus vznikající na přelomu 18. a 19. st. (Saint-Simon, Ch. Fourier, R. Owen aj) .
- Hlavní představitelé: Karl Marx, Friedrich Engels.
- Pod hlavičku socialismu v politické vědě zařazujeme nesmírně široké rozpětí politických směrů.

Principy: kolektivismus/pospolitost, spolupráce, společenské třídy, rovnost, společné vlastnictví, odcizení, vykořisťování, historický materialismus, revoluce (komunismus)

Socialismus - štěpení

- **Revoluční x evoluční (reformistický)**

(1) **Revoluční/Komunismus**: teoreticky rozpracoval V.I. **Lenin**

- *Avantgardní strana* => mobilizace dělnictva, internacionalismus

Stalinismus – model ortodoxního komunismu (v praxi totalitní režim)

Západní marxismus – vzdání se myšlenky násilné revoluce

Socialismus - štěpení

- Revoluční x evoluční (reformistický)

(2) Evoluční/Sociální demokracie:

humanistická tradice; *morální kritika* kapitalismu; sblížení s moderním liberalismem

- doktrína **keynesianismu**, vzestup státu blahobytu (**welfare state**)

- Labour Party, FRA Socialistická strana

- **Třetí cesta** (A. Giddens) – reakce na globalizaci, ekologické otázky, pád socialismu v praxi, krizi welfare state

Charakteristiky politické linie Třetí cesty

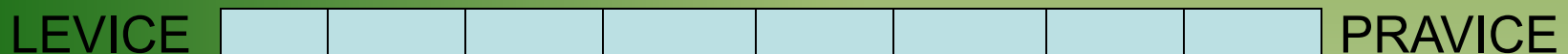
- nová politika (jdoucí přímo k lidem- renovace demokracie)
- nové vztahy (spojující stát s trhy a obč. společností)
- příspěvkovou politiku (sociální investice, především do školství a infrastruktury)
- reformu zaopatřovacího státu (nalezení nové rovnováhy, modernizace veřejných služeb)
- nový vztah k životnímu prostředí
- angažovanost ve světě

Přeloženo z *Foreign Affairs*, roč. 78, č.5.
Převzato z Cabada, Kubát, 2002

Jak měřit polit. orientaci na levo-pravé ose?

a) Metoda přímého měření (či přímé deklarace)

Jde o sebeumístění respondenta na 5-ti, 7 či 9 bodové škále (příp. se sudým počtem stupňů):

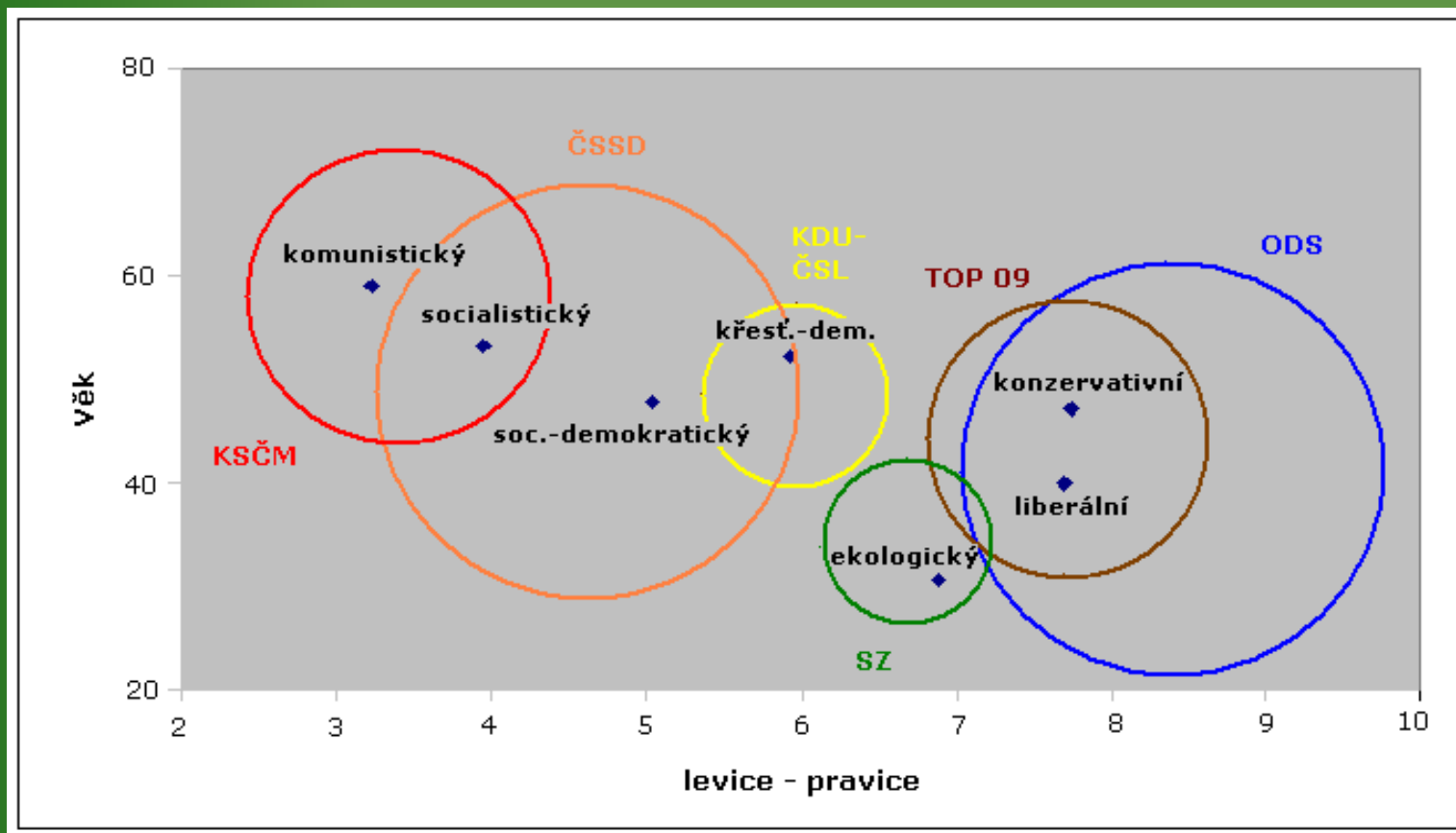

b) Metoda nepřímého měření relevantních hodnot a postojů

Jde o spolehlivější metodu, jelikož snižuje riziko osobní interpretace pojmů levice, pravice.

(Viz mezinárodně používané baterie výroků)

Politické preference dle věku a sebezařazení (výzkum CVVM z podzimu 2009)

Hlavní ideologické směry

„Velká trojka“:

- Liberalismus
- Konzervatismus
- Socialismus

Ostatní:

- Anarchismus
- Feminismus
- Nacionalismus
- Environmentalismus
- Fašismus a nacismus
- (Náboženský fundamentalismus)
- (Multikulturalismus)

Anarchismus

- Víra ve spontánní **samoorganizaci** společnosti
- Odpor vůči donucovací autoritě (státu) kvůli narušení **individuální autonomie**
- Nikdy se nepodařilo získat moc

Principy: negace authority, dobrá přirozenost lidí a schopnost používat rozum, decentralizace, samospráva

Feminismus

- **1. vlna** – kampaň za **volební právo** žen (18.-20. století); jazyk přirozených práv (**Locke**)

M. Wollstonecraft, H. Taylor, J.S. Mill

- **2. vlna** – od 60. let 20. století; širší a komplexnější analýzy společnosti (odmítnutí „titulu“ PhT. – putting husband through)
  - *Politika privátního*
  - *Patriarchát* - **sexismus**
  - *Pohlaví a rod* (**gender**) => *stereotypizace* rolí

B. Friedan, S. de Beauvoir, G. Greer, J. Mitchell, S. Brownmiller

Environmentalismus

- Pojem zavedl biolog E. Haeckel (1858)
- Od 50./60. let 20. století
- R. Carson – *Silent Spring* (1962)
- P. R. Ehrlich – *Population Bomb* (1968)
- Zpráva **Římského klubu** – *The Limits to Growth* (1972)

- Příroda není pouze **ekonomický zdroj**;
hledání **nové rovnováhy**.

Environmentalismus – teoretické a politické pozice

- Teoretické pozice:

- (1) *Kritika vypjatého antropocentrismu* – ochrana přírody má stále význam zejména z hlediska člověka
- (2) *Morální extenzionismus* – organismy schopné trpět resp. vnímat: P. Singer a **utilitární kalkul**
- (3) *Zdráhavý holismus* – vylučuje neživou přírodu
- (4) *Holistický ekocentrismus* /hlubinná ekologie: J. Lovelock a „**hypotéza Gaia**“; A. Naess

- Politické pozice:

od **eko-kapitalismu** přes **reformistický** environmentalismus a **eko-socialismus** po **anarchoenvironmentalismus**

Doporučená literatura:

- Heywood, A.: *Politické ideologie*. Praha: Victoria Publishing, 1994.
- Prorok, Lupták: *Politické ideologie a teorie v dějinách*. Skripta VŠE v Praze, 1998.

Politický proces, tvorba politiky

Hlavní otázky:

Jak se politická rozhodnutí/opatření

iniciují?

formulují?

realizují

Pojem: „politický systém“

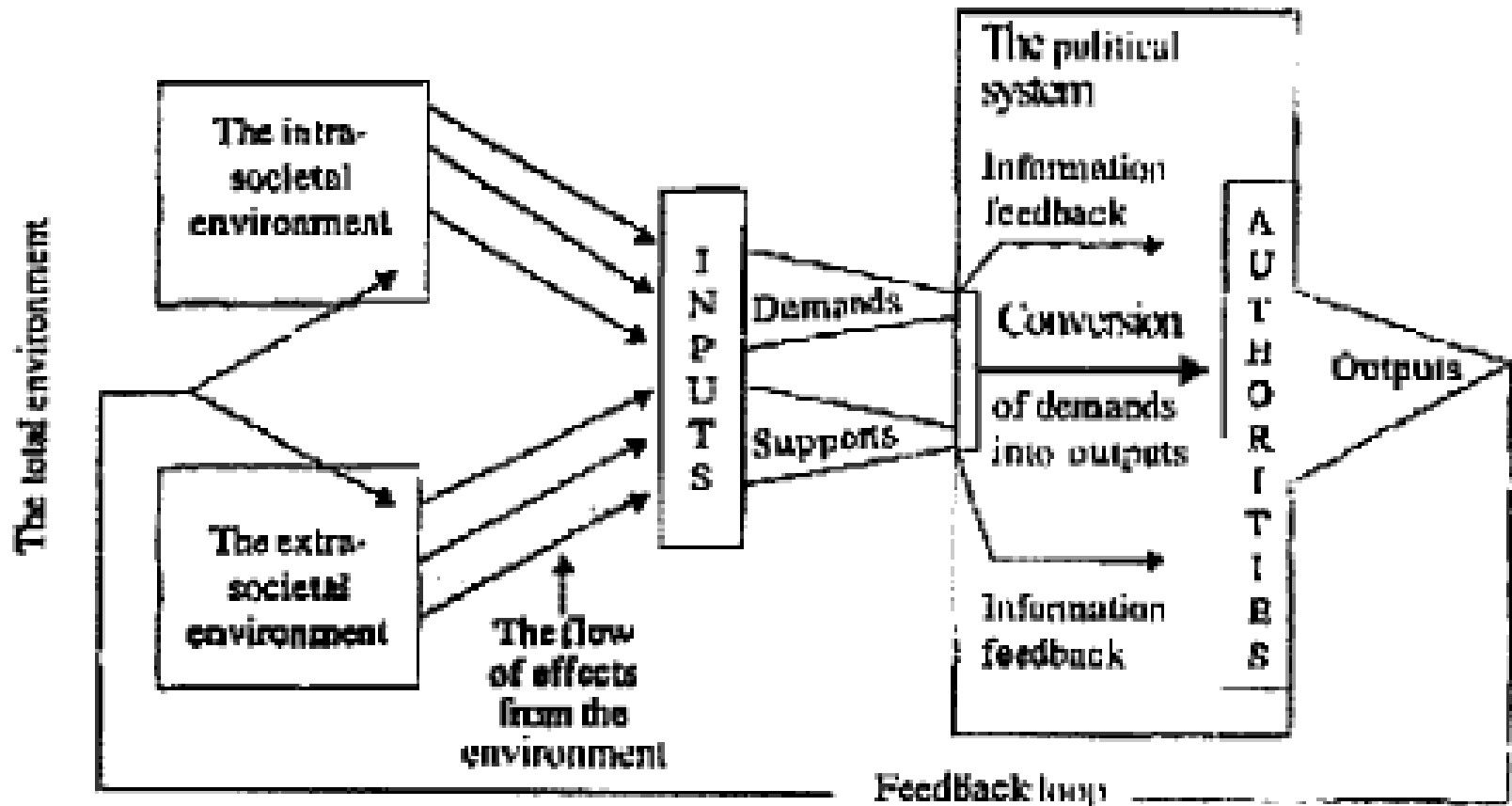
Pojem **politického systému** přinesl do politologie v 50. a 60. letech 20. století tzv. **systemový přístup** původem kanadský politolog **David Easton**.

System vysvětluje jako **množinu** na sebe vzájemně působících **prvků, které lze vymezit** vůči okolí. Vazby mezi prvky systému jsou pak mnohem silnější než směrem ven.

Společnost se skládá z různých subsystémů (politický, kulturní, ekonomický, náboženský, atd.)

Politický systém = společenský podsystém, který se zaměřuje na rozdělování hodnot ve společnosti.

Model politického systému

Source: Adapted from Easton's A Framework for Policy Analysis (1965)

Hlavní rozdíly mezi státem a vládou

- Stát je **širší** než vláda. Stát = všechny instituce veřejné sféry, vláda je **část** státu.
  - Stát je **stálý** x vláda je **dočasná**.
- Vláda je **nástroj**, jehož prostřednictvím se uplatňuje autorita státu.
  - Stát je **neosobní** autoritou.
- Stát reprezentuje **trvalé** zájmy, **společné** dobro, naopak vláda reprezentuje **dočasné** priority vycházející z konkrétní politické platformy (politického přesvědčení)

Okolí politického
systému

vstupy

Polit.
systém

výstupy

Okolí
politického
systému

Vstupy politického systému

Požadavky = vše, co společnost po politickém systému požaduje.

Podpora = obecná akceptace politických představitelů společnosti.

Požadavky mohou znamenat téměř vše od tlaku na vyšší platy a větší počet pracovních míst přes štedřejší sociální systém až k větší ochraně např. životního prostředí.

Podporu zase tvoří vše, čím veřejnost do politického systému přispívá ve formě daní, připravenosti k zachování obecně platných pravidel chování a ochotou účastnit se politického života.

Výstupy politického systému

Politický systém pak do svého okolí vysílá tzv. výstupy,

t. j. obecně závazná rozhodnutí (tzv. *policies*):

Tvorba právních norem

Implementace norem.

Zákl. teorie polit. rozhodování

- Modely racionálního aktéra (*viz* teorie veřejné volby, Anthony Downs)
- Inkrementalismus (politika malých kroků) – rozhodnutí se nepřijímají na základě jasně stanovených cílů
- Modely byrokratické organizace – organizační tlak na rozhodnutí
- Modely systému názorů – upozorňuje, nakolik je rozhodování ovlivněno širším ideologickým vnímáním

Hlavní arény tvorby politiky

- parlamentní aréna*
- stranické arény
- kabinetní (exekutivní, vládní) arény
- byrokratické arény
- arény nátlakových (zájmových) skupin
- aréna veřejnosti *

Politický proces

- Proces tvorby a realizace politiky
- Mechanismy realizace veřejné politiky
- Začíná představami a návrhy, pokračuje diskusí, analýzou a hodnocením návrhů
- Končí přijetím rozhodnutí a implementací návrhu
- Účastní se jej různí političtí aktéři – strany, zájmové skupiny, sociální hnutí, výzkumná centra (think-tanky)

Veřejná politika (*policy*)

- Výsledek jednání státních orgánů
- Reaguje na konkrétní potřeby ebo problémy
- Snaží se o dosažení souboru cílů
- Je výsledkem řady rozhodnutí
- Je implementována
- Zahrnuje specifikaci důvodů proč byla přijata

Think-tanky

- 2. polovina 20. století – výzkum veřejných politik, politická studia, formulování doporučení
- i základní výzkum
- Konzultace, semináře, publikace, hodnocení politik

Typy think-tanků

Table 1: Types of Think Tanks

	Employees	Funding	Who decides on the goals and work plan?	End-products
Academic think tank (university without students)	High academic qualifications without ideological orientation	Foundations, private sector, individuals	Researchers and donors	Academic monographs and scientific articles
Contractual think tanks	High academic qualifications without ideological orientation	Public institutions	Public institutions asking for analyses	Research reports (impartial style)
Advocacy think tanks	Ideological and/or political orientation	Foundations, private sector, individuals	Heads of organizations	Policy papers
Party-affiliated think tanks	Party membership and loyalty	State and party subsidies	Party	Various

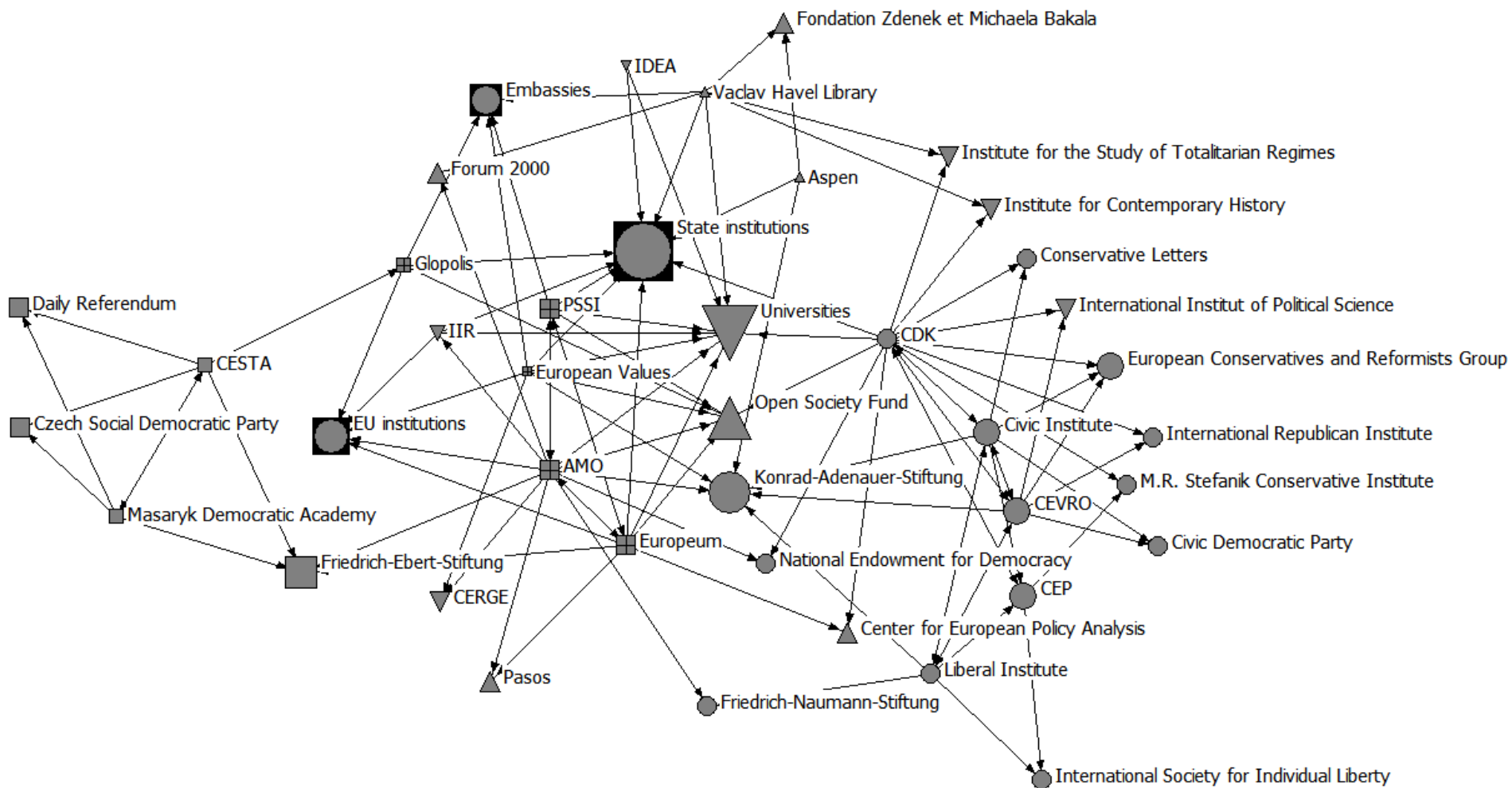
Source: McGann and Weaver 2000: 10 (modified).

Table 2: Think Tanks in Czech Policy Discourses

Discourse	Liberal-conservative		Support for democracy	Social democratic	International and foreign policy
Academic	Centre for the Study of Democracy and Culture (CDK)		Institute for Democracy and Economic Analysis (IDEA)		Institute of International Relations (IIR) Association for International Affairs (AMO)
Contractual think tanks					
Advocacy	CEVRO – Liberal Conservative Academy	Liberal Institute Civic Institute Center for Economics and Politics (CEP)	Václav Havel Library Aspen Institute	Centre for Social Market Economy and Open Democracy (CESTA) Masaryk Democratic Academy	Prague Security Studies Institute (PSSI) European Values EUROPEUM Glropolis
Party think tanks					

Sít' českých think-tanků

Model politického cyklu

- 1. iniciace
- 2. formulace
- 3. implementace
- 4. evaluace

Model politického cyklu

Pramen: Howlet, M., Ramesh, M., 1995, cit z Potůček a kol., 2005.

Problémy implementace politik

- autonomnost společenského vývoje
- obtížná ovlivnitelnost prostředí
- setrvačnost hodnotových orientací a chování lidí a institucí
- nemožnost realizace izolovaně
- obtížná předvídatelnost budoucího vývoje
- problém simulace politik

Literatura k tématu

- Howlett, M., Ramesh, M.: *Studying public policy: policy cycles and policy subsystems*. Oxford University Press, 2003.
- Potůček, M. a kol.: *Veřejná politika*. Praha: Slon, 2005.
- Vodička, K., Cabada, L.: *Politický systém České republiky*. Praha: Portál, 2003, 2007, 2011.

Demokracie

Co je demokracie?

- *Demos* = lid, *kratos* = síla, moc, vláda
- demokracie = „vláda lidu“
- Aténská demokracie
- **Platón, Aristoteles**: oba považují demokratický způsob vlády za nesprávný
- Současný význam pojmu se od významu, který mu přiřkládali Platón a Aristoteles, dosti odlišuje.

Uvažujeme-li o demokracii jako o způsobu vládnutí, vyvstávají následující klíčové otázky:

- Koho máme na mysli, když hovoříme o vládě lidu? *princip politické rovnosti*
- Kdo tedy vládne komu?
- Jak by měl lid vládnout?

Co je demokracie?

- A. Lincoln (1864): „Vláda lidu, prostřednictvím lidu a pro lid“ (*government of the people, by the people and for the people*)
  - lid vládne sám   legitimita díky souhlasu lidu
  - výkon moci lidem (účast na vládnutí)
  - ve prospěch společného blaha

Obecná normativní definice:

Demokracie = forma vlády *většiny* při zachování práv
menšin

Hlavní modely reprezentace:

- 1) Model správce – *elitistické pojetí založené na přesvědčení, že reprezentovat by měla jen vzdělaná elita*
- 2) Model delegáta – *pevné sepětí zástupců se zájmy voličstva*
- 3) Model mandátu – *oprávnění realizovat navržený program*
- 4) Model podobnosti – *myšlenka typově odpovídající reprezentace (jen žena může reprezentovat ženy nebo jen Rom Romy)*

Rozlišujeme dvě formy demokracie:

- Přímá (participativní) – lidé se bezprostředně podílejí na úkolech spojených s vládnutím.
- Zastupitelská (reprezentativní) – lidé vybírají politiky, kteří za ně/v jejich jménu budou vládnout.

Demokratické transformace (R. Dahl)

- 1. antické Řecko (*klasická dem.*) a Řím (*republikánská tradice*)
- 2. znovuoživení demokratických idejí (17. a 18.st.)
- 3. zrod národních států (18.-19. století) – akceptace *zastupitelského* charakteru dem.
- 4. demokracie v nadnárodních útvarech (počátek 21. století)

Klasické modely demokracie

- klasická demokracie (model *polis*)
- demokracie jako ochrana (*protective democracy*)
- demokracie jako nástroj rozvoje (*developmental democracy*)
- deliberativní demokracie (demokracie jako diskuse) - protiklad volební demokracie

1. Přímá demokracie, republikanismus

- Kořeny v antickém Řecku – po Kleisthenových reformách (6. stol. pnl.)
  - Lidové shromáždění, Rada pěti set, Výbor rady
  - soudy a soudní poroty
  - střepinový soud (ostrakismus)
- S rostoucí rozlohou obce (římská republika/císařství) => rozvoj **republikánské tradice**
- N. Machiavelli – reformulace republikánských ideálů v renesanci

Liberalismus a demokracie

- *2. Protektivní (ochranná) demokracie*

J. Bentham, James Mill – představitelé *utilitarismu*

- cíl = maximalizace štěstí a minimalizace strastí

- „**negativní kontrola**“ politické elity prostřednictvím pravidelných voleb (tj. přijetí *zastupitelského* principu)

- postupné přijímání **všeobecného hlasovacího práva** (Bentham)

3. Rozvojová (vývojová) demokracie

J.J. **Rousseau** – radikalizace demokratických představ; reformulace **přímé demokracie**

John Stuart **Mill** – definitivní propojení myšlenky liberalismu a demokracie

- představa **kultivace** jedince i společnosti
- politická **participace** pro získání určitého stupně občanského vzdělání (demokracie jako výchova)
- nebezpečí:
  - (a) nedostatečných duševních schopností lidu
  - (b) ovlivnění vlády zájmy, jež nesměřují k všeobecnému blahu (potlačení práv menšin ve jménu lidu)

3. rozvojová (vývojová) demokracie

Alexis de Tocqueville – analýza a interpretace systému vlády v USA

- lidská rovnost se realizuje právě v demokratické formě vlády

- nebezpečí:

(a) **tyranie většiny, tyranie veřejného mínění**

(b) **nivelizace** („zestejnění“) společnosti

(c) přílišného **individualismu**

(d) **demokratický despotismus** – ztráta svobody ve prospěch rozšiřování funkcí státu →

infantilizace společnosti

4. Deliberativní demokracie

- Důraz na způsob formování a formulování politických preferencí a hodnot
- Jürgen Habermas – cílem je *nepřímé* ovlivňování politické sféry prostřednictvím veřejných fór, diskusí apod.
- Potřeba diskuse k definování veřejného zájmu.

Globální demokracie

- Souvisí s proměnou fungování teritoriálně uzavřených národních států
- G.D. jako prostředek k nastolení **globální spravedlnosti**
- Účast **transnacionální/globální občanské společnosti**
- Omezení **mocenských výstřelků** některých států

- Problém kulturní a jazykové **plurality**
- Neexistence **světového „lidu“**
- Šikmá plocha ke **globální tyranii** (I. Kant)

2 typy demokracie

A) Nástroje **přímé demokracie:**

- Referendum
- Lidová iniciativa
- Přímá volba prezidenta
- Primární volby

viz úkol *

B) Zastupitelská (reprezentativní) demokracie

Úkol ke zkoušce:

Zjistěte, kdo může v ČR iniciovat vypsání referenda a jaké obecné podmínky musí být u nás splněny k tomu, aby mohlo být referendum vyhlášeno?

Polyarchická demokracie

-Pojem zavedený do politologického diskursu v roce 1953 R. **Dahlem**.

-odvozeno z řeckých slov „mnoho“ a „vláda“, čili „vláda mnohých“

Označuje polit. systém moderních zastupitelských demokracií se všeobecným volebním právem a s fungujícími 6 uvedenými institucemi.

Zákl. polit. instituce rozvinutých moderních demokracií (dle Dahla)

- 1) Volení státní činitelé - základ zastupitelské demokracie
- 2) Svobodné, spravedlivé a časté volby
- 3) Svoboda projevu
  - 4) Přístup k alternativním zdrojům informací - právo na informace
- 5) Svoboda shromažďování a sdružování
- 6) Inkluzivní občanství (zahrnující všechny dospělé lidi)

(Pramen: Dahl, R.: „O demokracii.“ Praha 2001)

Doporučená literatura k tématu

- Čermák, V.: *Otázka demokracie 1. Demokracie a totalitarismus*. Praha, 1992.
- Dahl, R.: *O demokracii*. Praha, 2000.
- Sartori, G.: *Teória demokracie*. Bratislava 1993.
- Tocqueville, A. de: *Demokracie v Americe*. Praha 2000 (či vydání z roku 1992).

Doporučený web:

<http://www.obcanskevzdelavani.cz/o-nas>

Postkomunismus a transformace v ČR

Obsah

- Hlavní charakteristika českého politického kontextu
- Téma politických postojů
- Postoj veřejnosti k vývoji demokracie

Hlavní etapy postkomunistické transformace v ČR

- druhá polovina roku 1989
- období od listopadu 1989 do léta roku 1990
- první polovina devadesátých let
- období od 1996 do poloviny roku 1998
- období od poloviny 1998 do počátku 2001
- poslední léta

Hlavní etapy postkomunistické transformace v ČR

1) „Sametová revoluce“

- listopad 1989
- Pád komunistického totalitního režimu

2) Listopad 1989 – léto 1990

- Nástup nové polit. reprezentace
- Nastolení **pluralistického parlamentního systému**
  - Především jeho **institucionálního rámce**

3) První polovina 90-tých let

- Administrativní nastolení komplexního tržního systému
  - Vláda **české pravice**
- Reformulace principů **sociální politiky**
  - Od universalismu k adresnosti
- **Komplikace s federativní podobou státu**
  - V 1992 to vedlo k rozpadu Československa

Druhá polovina 90-tých let

- 4) období od **1996** do poloviny roku **1998** (předčasné volby)
- Podezření kolem financování ODS
→ tzv. „sarajevský atentát“
  - **Ekonomická krize** a rostoucí **sociální rozdíly**
    - Růst **sociálního napětí** :
      - Rostoucí vliv **demokratické levice**
        - Stává se vítězem předčasných voleb v roce 1998
      - Slábnoucí vliv pravice

5) Od poloviny **1998** – do počátku roku **2001**

„Opoziční smlouva“

Kompromisní blok hlavních stran levice a pravice

Velmi **kritizovaný** počín

(+ +): Stabilizace aktuálních **politických poměrů:**

- o Dokončení **institucionálních změn v ekonomické a politické oblasti**
- o Obnovení **ekonomického růstu**

(- -): Ale jiné značné politické důsledky

Zároveň také počátky zvyšování rozpočtových deficitů

Poslední léta – od vstupu ČR do EU

- o Střet mezi **industriálním rozvojem** a požadavky **postindustriálních trendů**

Trvalý **nedostatek zdrojů:**

- o **Vzdělávání (vč. na vědu a výzkum)**
- o **Otázka financování VŠ vzdělávání**
- o **Otázka platu lékařů/zdravotníků a učitelů**
- o **Důchodový systém**

Fáze konsolidace demokracie v ČR

- Strukturální konsolidace
- Konsolidace procesu reprezentace
- Behaviorální konsolidace
- Konsolidace postojů

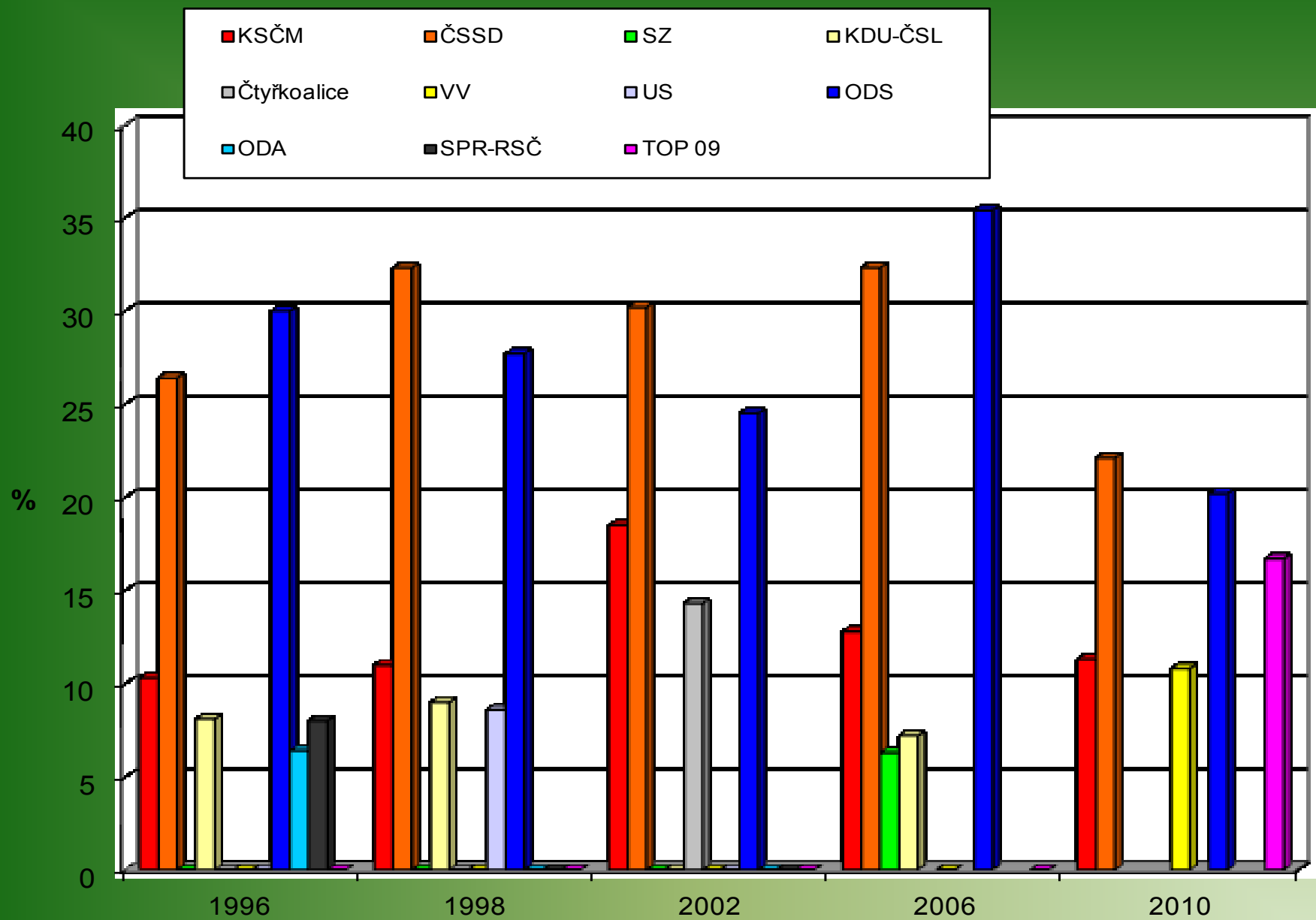

Hlavní charakteristiky českého politického systému

- pluralitní demokracie (neboli liberálně demokratický systém)
- z hlediska způsobu dělení moci jde o parlamentní režim (s převahou shromáždění)
- multipartijní systém

- obtížnost vytvoření většinové vlády

Výsledky polit. stran splňujících 5%-ní limit při volbách do PS PČR v 2013 (2010):

volební účast = 59,48% (v 2010: 62,60%)

Výsledky voleb v České republice

Volby do Poslanecké sněmovny 2013 (konečné výsledky)

100,00 %
okresů sečteno

59,48 %
volební účast

republikový lídr
B. Sobotka

20,45 %

ČSSD

50

republikový lídr
Andrej Babiš

18,65 %

ANO

47

republikový lídr
Vojtěch Filip

14,91 %

KSČM

33

republikový lídr
K. Schwarzenberg

11,99 %

TOP 09

26

republikový lídr
M. Němcová

7,72 %

ODS

16

republikový lídr
Tomio Okamura

6,88 %

Úsvit

14

republikový lídr
P. Bělobrádek

6,78 %

KDU-ČSL

14

hraniče pro vstup do Sněmovny

republikový lídr
Ondřej Liška

3,19 %

Zelení

0

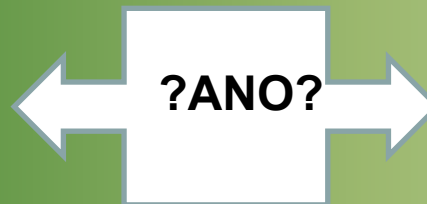
Další
strany

Zařazení současných parlamentních stran

levice

pravice

KSČM – ČSSD – KDU-ČSL – ODS – (TOP 09)

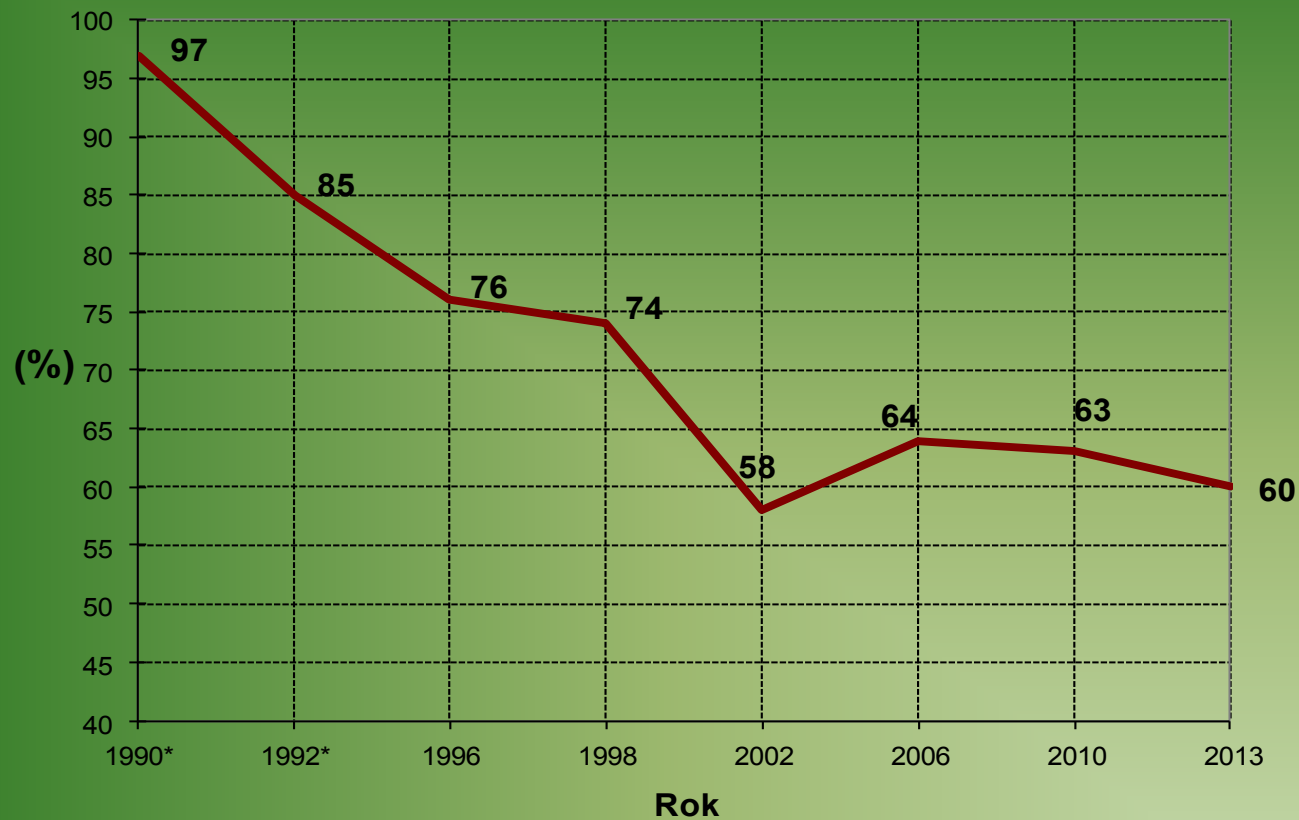

?Úsvit?

!!! Úkol ke zkoušce !!!

Zjistěte aktuální složení Senátu Parlamentu ČR (tj. platné od loňských říjnových voleb) a celkovou volební účast v 1. a 2. kole u těchto posledních senátních voleb!

Vývoj volební účasti (%) při volbách do PS PČR

Zdroj: server ČSÚ

**Tabulka Apatie a aktivita v politické participaci
v jednotlivých zemích**

podíl vůbec neparticipujícího obyvatelstva (v%)

Norsko	26,57
Švédsko	22,81
Švýcarsko	30,16
Francie	37,26
Německo	36,66
Rakousko	41,65
Velká Británie	35,48
Nizozemsko	46,91
<u>Česko</u>	46,18
Španělsko	58,94
Itálie	67,61
Portugalsko	77,17
Polsko	72,75
Maďarsko	74,54

*Zdroj: Klára Vlachová,
Tomáš Lebeda, SČ 2006/1*

Postoje občanů a demokratizace

Priority občanů odráží jejich socioekonomickou situaci (základní potřeby).

Tam, kde jsou prioritou samotné materiální potřeby (přežití), je preference svobody na spodním žebříčku hodnot.

Čím se lidé mají lépe, tím se posunuje preference svobody výše na žebříčku priorit.

Vliv na tento posun má i rostoucí míra vzdělanosti obyvatel, informační technologie a propojení s okolním světem.

Závěr: Modernizace může změnit postoje obyvatel k režimu a demokratizovat ho (Inglehart, Welzel) = tzv. přístup mezigeneračních hodnotových změn.

Postoje k demokracii (legitimita demokracie)

- Indikátory:
  - Legitimita demokracie: „*Demokracie má možná své problémy, ale je lepší než kterákoli jiná forma vlády.*“
  - Spokojenost s fungováním demokracie:
„*Jste celkově s tím, jak se u nás rozvíjí demokracie:*
velmi spokojen(a),
poměrně spokojen(a),
ne příliš spokojen(a)
vůbec nespokojen(a)?“

„Demokracie má možná své problémy, ale je lepší než kterákoli jiná forma vlády.“ (v %)

	Rozhodně souhlasí	Souhlasí	Nesouhlasí	Rozhodně nesouhlasí
Dánsko	71,8	26,8	1,1	0,3
Francie	61,3	32,0	5,3	1,4
Německo	52,5	42,8	4,1	0,7
NL	48,1	48,2	3,3	0,3
ČR	40,5	52,2	6,7	0,6
SR	31,9	52,5	12,6	3,0
Rusko	11,9	50,5	31,8	5,8

Zdroj: ESH 1999 (viz Sociální studia č.6, 2001, Vlachová)

Spokojenost s rozvojem demokracie (v %)

	Spokojen(a)	Nespokojen(a)
Nizozemí	73,5	26,5
Německo	70,8	29,2
Francie	49,4	50,6
CR	37,7	62,3
SR	23,4	76,6
Rusko	6,9	93,1

Zdroj: ESH 1999 (viz Sociální studia č.6, 2001, Vlachová)

Doporučené zdroje k tématu:

- Linek, Lukáš. 2010. *Zrazení snu? Struktura a dynamika postojů k politickému režimu a jeho institucím a jejich důsledky*. Praha: Slon.
- Mansfeldová, Tuček (eds.). 2002. *Současná česká společnost*. Praha: SOÚ AV ČR.
- Potůček, M., Musil, J., Mašková, M. (eds.). 2008. *Strategické volby pro českou společnost*. Praha: Slon.
- Buden, Boris. 2013. *Konec postkomunismu. Od společnosti bez naděje k naději bez společnosti*. Praha: Rybka Publishers.